

VY_32_INOVACE_DEJ_DRD_06

Digitální učební materiál

Sada: Dějiny novověku

Téma: Baroko

Autor: PhDr. Lenka Drdlová

Předmět: Dějepis

Ročník: 4. ročník VG

Využití: Prezentace určená pro procvičení a opakování učiva

Anotace: Materiál vychází ze vzdělávací oblasti Dějepis – dějiny novověku. Žák si zopakuje poznatky z tématu Baroko a procvičí si je v závěrečném opakování.

Barokní umění v Evropě a v českých zemích

- označení „**barok**“, „**baroko**“ se spojuje s **Itálií 16. století** a prvotně označuje sloh, který se od renesance lišil bohatostí a oblostí tvarů
- v 17. a 18. století proniká do evropského prostředí v plné míře (architektura, výtvarné umění, literatura, divadlo, hudba).
- poslední univerzální a jednotný umělecký styl celé Evropy
- svého vrcholu dosahuje v letech **1680 – 1740**
- člověku je jedinou oporou **víra**
 - => zvyšuje se úloha **mysticismu** a **duchovnosti** pro lidský život i výrazný rozpor mezi hmotou a duchem

znaky baroka

- barroco = portugalsky nepravidelná perla
- duchovní charakter, autoři se vrací k Bohu, návrat k víře, odvrácení od přírody
- působení na smyslovou stránku vnímání
- změna životního pocitu
- člověk je uzavřen do sebe
- nedůvěra, osamění, zklamání, napětí

dělí se:

- **dynamizující** (staví se kostely, lidé se soustředí na vnitřní stavy duše, psychiku; udržela se šlechta a feudalismus)
- **klasicizující** (staví se hospodářské budovy, víc se drží renesance)

společenská situace

- rozvoj teorie poznání (experiment, zobecňování, abstrakce) – zdůrazňuje převahu rozumu nad vírou
- **Francis Bacon** – důraz na vědeckost poznání
- **René Descartes** – zdrojem je hmota a její pohyb, Cogito ergo sum
- **J. A. Komenský** – člověk má směřovat k pansofii (univerzálnost)
- **Voltaire** – přírodní zákony platí i ve společnosti
- **Jean Jacques Rousseau** – člověk je špatný jen vlivem společnosti

barokní věda:

- zakládání učených společností (Anglie, Francie, Německo, Rusko)
- přírodní vědy – **Isaac Newton** – gravitační zákony; **Carl Linné** – klasifikace zvířat a rostlin

barokní architektura

- změnila podstatně vzhled budov
- složitý prostor, silně zprohýbané stěny, pronikání hmot, vše působí **dojmem pohybu**
- klenba ozdobená freskami, bohatá a nákladná vnitřní výzdoba staveb
- stavby s komplikovanými půdorysy, v nichž se navzájem prostupovaly kružnice a elipsy
- cit pro **kompozici** a **monumentalitu**
- zámky na venkově – knihovny, kaple, hudební salonky, divadelní sály, městské rozlehlé paláce, církevní stavby
- **Gian Lorenzo Bernini** – kolonáda u chrámu sv. Petra v Římě, sousoší Vidění sv. Terezie
- **Francesco Borromini, Guarino Guarini**

- **Gian Lorenzo Bernini** – kolonáda u chrámu sv. Petra v Římě

Obr. 1

Gian Lorenzo Bernini

sousoší

Vidění sv. Terezie

Obr. 2

barokní malířství a sochařství

- obsahuje silný dramatický náboj, zvýšená úloha světla, zesílení kontrastu paprsků a stínu, šerosvit
- **REMBRANDT VAN RIJN** – portréty, náměty biblické (Sv. Matouš s andělem), antické i současné
- **Petr Paul RUBENS** – nové měřítko estetiky ženské krásy (Venuše před zrcadlem), diplomat
- **Diego de Silva y VELÁZQUEZ** – portrétování členů královského rodu (Filip IV.)
- **CARRAVAGGIO**

Obr. 3

Rembrandt - Hodina anatomie doktora Tulpa (1632)

Obr. 4

Rembrandt - Noční hlídka

Peter Paul Rubens

Portrét Rubense a Isabely, jeho ženy

Obr. 6

Diego Velázquez

Dvorní dámy

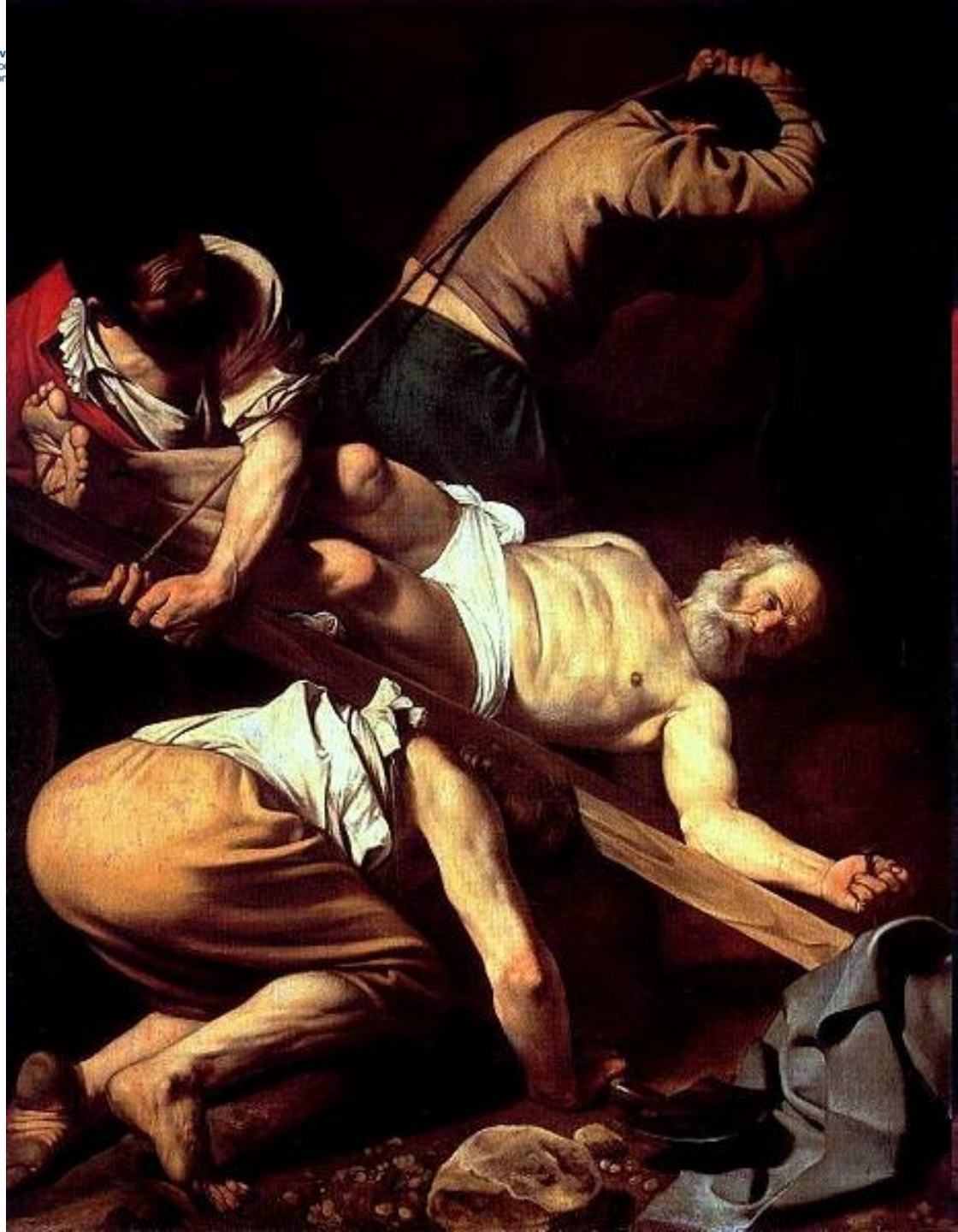
1656

Obr. 5

Caravaggio

Ukřižování svatého Petra

Obr. 7

barokní divadlo a hudba

- působí na všechny smysly člověka (zpěv, hudba, přednes, dekorace)
- z Itálie se rozšířilo zpívané divadlo – opera
- George Friedrich **Händel**
- Johann Sebastian **Bach**

barokní literatura

- používá se hyperbola (nadsázka), alegorie, paralela
- **symbolika** – naznačování, jinotaj
- **antiteze - kontrasty** – vstup do příběhu,
zvrát v osudu, satan x bůh
- lidská bezmoc, beznaděj, pomíjivost
- **fantazie, obraznost**, nadpozemské síly
- duchovní tematika více než světská
- **barokní mystická erotika**

Barokní umění v českých zemích

- české umělecké baroko se stalo světovým pojmem, známé je i označení „Praha barokní“ – barokní umělecké památky v Praze jsou evropskými skvosty

architektura

- příliv stavitelů, kteří přicházeli ze zemí, kde již bylo barokní stavitelství ve vrcholné či dokonce rozvinuté fázi (Itálie, Bavorsko, Rakousko, Francie)
- Valdštejnský palác v Praze
- Klementinum – pražská jezuitská kolej
- **Jan Blažej SANTINI** - poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou, zámek Koruna v Chlumci nad Cidlinou
- **Kryštof a Kilián Ignác DIENTZENHOFEROVI** – chrám sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze

Valdštejnský palác v Praze

Obr. 8

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře postavený ve stylu barokní gotiky

Obr. 9

Kostel sv. Mikuláše na Malé Straně z úpatí Petřína

Obr. 10

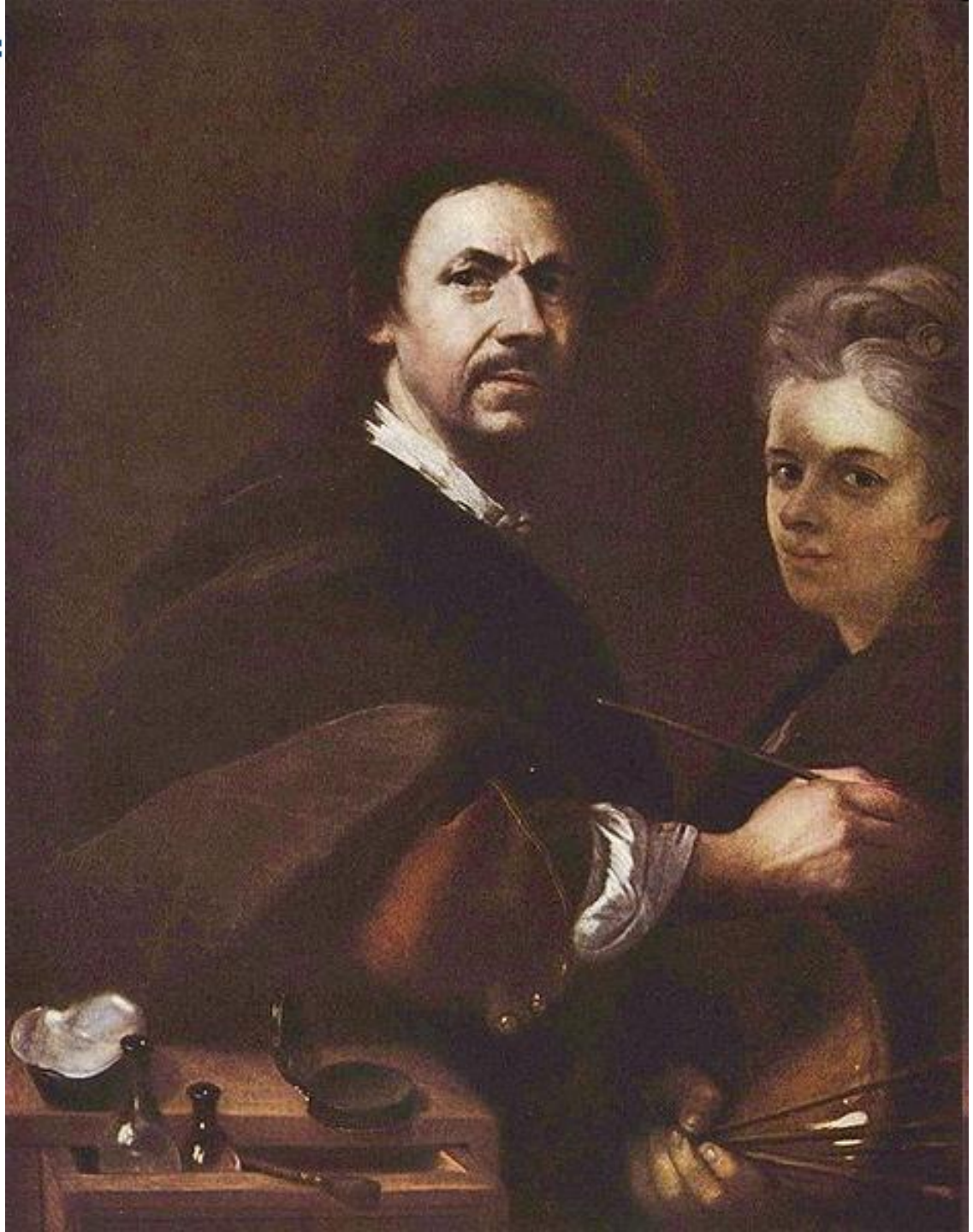

malířství

- Karel ŠKRÉTA, Petr BRANDL
- Jan KUPECKÝ - portréty
- Václav HOLLAR – grafik, působící v Anglii

Jan KUPECKÝ

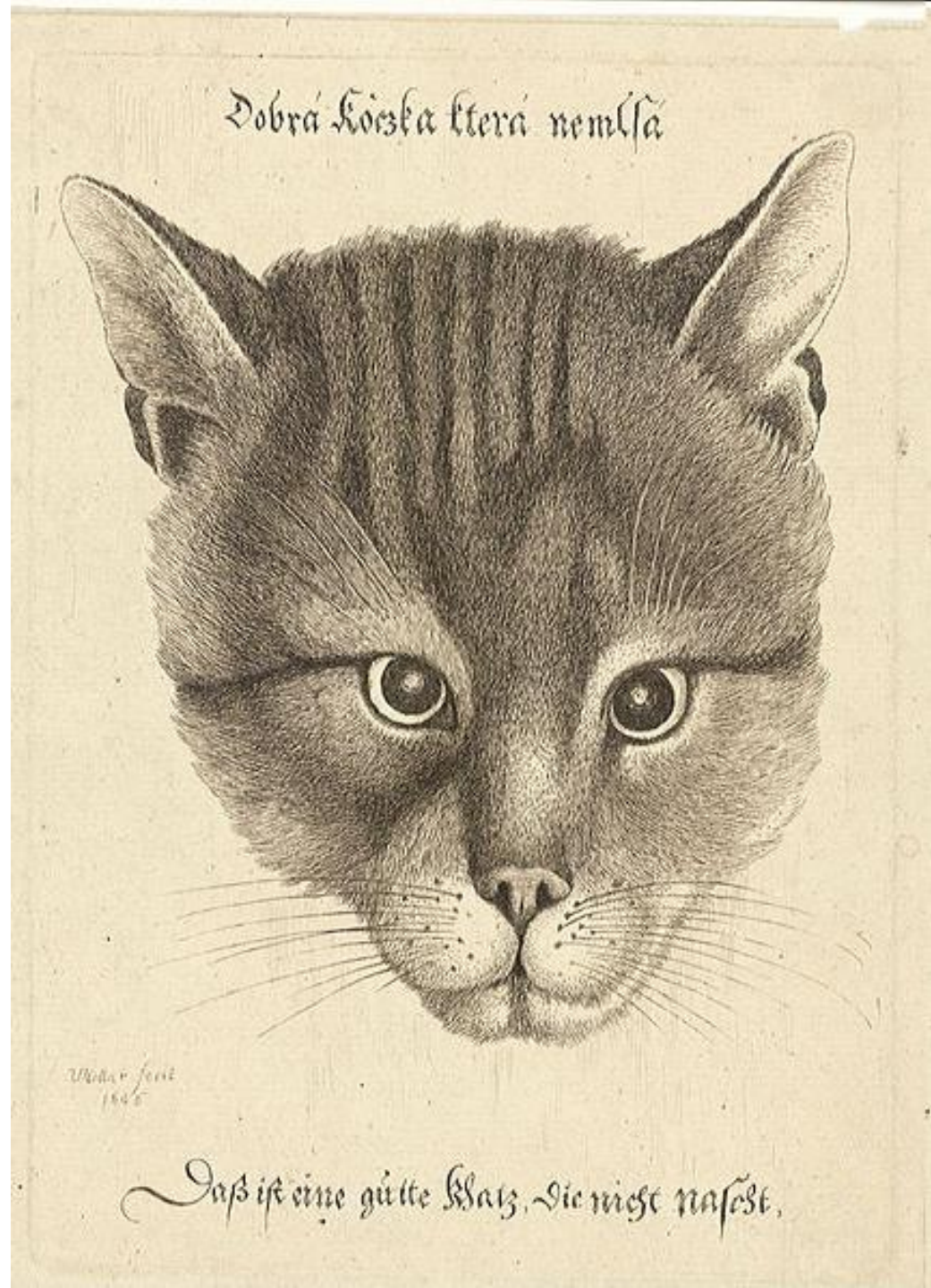
Autoportrét se ženou

Obr. 11

Václav HOLLAR

Nejpopulárnější
Hollarova rytina
**Dobrá kočka,
která nemlsá**
z roku 1646

sochařství

- **FERDINAND MAXMILIÁN BROKOF**
- **MATYÁŠ BERNARD BRAUN** – alegorie Neřestí
a Ctností v Kuksu

MATYÁŠ BERNARD BRAUN

Sousoší Svaté Ludmily
s malým Svatým
Václavem na
Karlově mostě

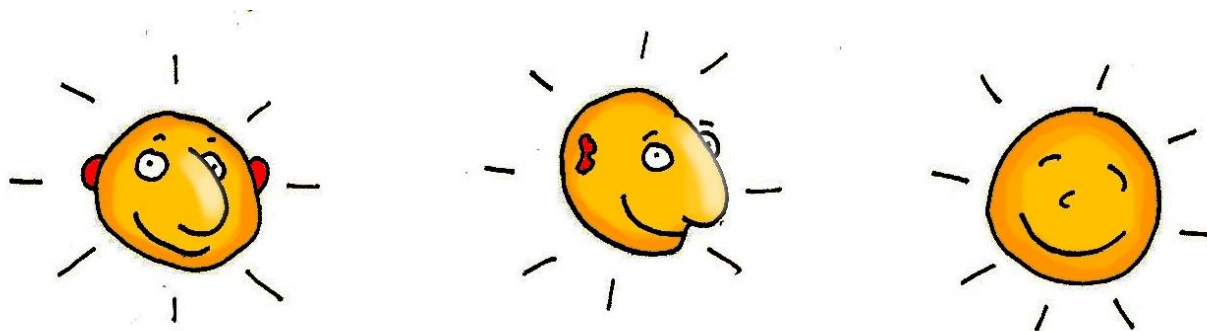
hudba

- Šimon BRIXI, Jiří Antonín BENDA, Josef MYSLIVEČEK
- Adam Michna z Otradovic – varhaník v Jindřichově Hradci, autor několika kancionálů
- na mnoha zámcích byly zřízeny dvorské kapely

Úkoly k procvičování:

- Charakterizuj barokní sloh.
- Jmenuj hlavní evropské barokní tvůrce mezi malíři, architekty, sochaři a hudebníky.
- Kteří autoři představují vrchol české barokní literární tvorby?

- 4) Kteří významní barokní architekti působili v Čechách a na Moravě?
- 5) Která barokní díla se nacházejí poblíž Tvé školy?
- 6) Uved' některé představitele české barokní hudby.

Zdroje:

- ČORNEJ, Petr. Dějepis 2: Středověk a raný novověk. 1. vyd. Praha: 2001, SPN. ISBN 80-7235-152-4.
- HORA-HOŘEJŠ, Petr. Toulky českou minulostí, Čtvrtý díl: Od bitvy na Bílé hoře (1620) do nástupu Marie Terezie (1740). 1. vyd. Praha: Baronet, 1994. ISBN 80-85621-97-5.
- HARNA, Josef a Rudolf FIŠER. Dějiny českých zemí: Díl první – Od pravěku do poloviny 18. století. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1995. ISBN 80-7168-286-1.
- MANDELOVÁ, Helena. Novověk I: Dějepisné atlasy pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2005. ISBN 80-7011-403-2.

Zdroje:

Obr. 1: *Soubor:Pohled na řím.JPG* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Pohled na řím.JPG](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Pohled_na_řím.JPG) Creative Commons 3.0

Obr. 2: *Soubor:Ecstasy St Theresa SM della Vittoria.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ecstasy St Theresa SM della Vittoria.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ecstasy_St_Theresa_SM_della_Vittoria.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 3: *Soubor:The Anatomy Lesson.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:The Anatomy Lesson.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:The_Anatomy_Lesson.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 4: *Soubor:Rembrandt van Rijn-De Nachtwacht-1642.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rembrandt van Rijn-De Nachtwacht 1642.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rembrandt_van_Rijn-De_Nachtwacht_1642.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 5: *Soubor:Las Meninas, by Diego Velázquez, from Prado in Google Earth.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Las Meninas, by Diego Velázquez, from Prado in Google Earth.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Las_Meninas,_by_Diego_Velázquez,_from_Prado_in_Google_Earth.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 6: *File:Peter Paul Rubens 105.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13]. Dostupné z: [http://en.wikipedia.org/wiki/File:Peter Paul Rubens 105.jpg](http://en.wikipedia.org/wiki/File:Peter_Paul_Rubens_105.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 7: *File:Caravaggio - Martirio di San Pietro.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13]. Dostupné z: [http://en.wikipedia.org/wiki/File:Caravaggio - Martirio di San Pietro.jpg](http://en.wikipedia.org/wiki/File:Caravaggio_-_Martirio_di_San_Pietro.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 8: *Soubor:Der Garten des Waldstein-Palastes, Prag.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Der Garten des Waldstein Palastes, Prag.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Der_Garten_des_Waldstein_Palastes,_Prag.jpg) Creative Commons 3.0

Zdroje:

Obr. 9: *Soubor:Church of St John of Nepomuk at Zelená hora CZ.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13].Dostupné z:

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Church of St John of Nepomuk at Zelená hora CZ.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Church_of_St_John_of_Nepomuk_at_Zelená_hora_CZ.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 10: *Soubor:Chram sv Mikulase z upati Petrina.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013 09-13].Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Chram sv Mikulase z upati Petrina.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Chram_sv_Mikulase_z_upati_Petrina.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 11: *Soubor:Jan Kupecký 005.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13].Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan Kupecký 005.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Kupecký_005.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 12: *Soubor:Wenceslas Hollar - Head of a cat (middle size).jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13].Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Wenceslas Hollar Head of a cat \(middle size\).jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Wenceslas_Hollar_Head_of_a_cat_(middle_size).jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 13: *Soubor:Charles Bridge St Ludmila&Venceslas.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-09-13].Dostupné z:

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Charles Bridge St Ludmila%26Venceslas.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Charles_Bridge_St_Ludmila%26Venceslas.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 14, 15: vlastní tvorba – všechna práva vyhrazena

Děkuji za pozornost.

Obr. 15

Gymnázium Nové Město na Moravě